

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

43 'שיחתן של עבדי בתי אבות' דבריהם נאמרים באריכות ובפירוט, הרי
44 מעלת פרשת אליעזר היא גם להיותה עוסקת בשדוף יצחק
45 ורבקה ולכן ראוי לכפול פרשה זו גם בגלל המעלה הנוספת שלה, מצד
46 היתכן של עבדי אבות (נוסח אחר³ בדברי המדרש
47 'יחוד זעיר-אנפין ונוקבא'
48 למעלה, כמבואר בקבלה וחסידות,
49 שבע המידות (בעשר הספירות
50 העליונות) נקראות 'זעיר אנפין', פנים
51 זעירות (כי לגבי האור האלוקי המאיר
52 במוחין ובוודאי שלגבי האור האלוקי
53 שלמעלה מהספירות, האור המאיר
54 במידות, הוא אור מועט ומצומצם)
55 ובחינת המידות נמשלה לזכר, בחינת
56 המשפיע, וספירות המלכות (האחרונה
57 מעשר הספירות) נקראת 'נוקבא' בחינת
58 המקבל, המקבלת את השפע מ'זעיר
59 אנפין', ויש 'סדר השתלשלות' איך
60 וכיצד ועד כמה יומשך האור מ'זעיר
61 אנפין' (המידות) ל'נוקבא' (ספירת
62 המלכות), אך כאשר יש 'יחוד' בין שתי
63 הבחינות הללו (ויש השפעה
64 מהפנימיות והעומק של המידות ולא
65 רק מהחיצוניות) יש תוספת אור וגילוי
66 שזהו ה'יחוד', החיבור הפנימי בין
67 ז"א ונוקבא, הוא תכן כללות
68 עבודת כל אחד ואחד
69 מישראל, שעל-ידי כל מצוה
70 פועלים 'יחוד זעיר-אנפין
71 ונוקבא' וכפי שנהוג לומר (למנהג
72 חב"ד פעם אחת בתחילת היום, ולפי
73 נוסחאות אחרות לפני קיום כל מצווה)
74 'לשם יחוד קודשא בריך הוא (המידות,
75 ז"א) ושכינתה (המלכות, נוקבא),
76 והכוונה היא שקיום המצוה ימשיך
77 תוספת אור אלוקי, ומפנין
78 ש'מעשה אבות מעשיהם של
79 אברהם יצחק ויעקב סימן לבנים',
80 לעבודתם של בני ישראל בכל הדורות,
81 לכן בגלל החשיבות הרבה של עניין

1 איתא מובא במדרש פֶּרֶשְׁתָּנוּ¹ פרשת השבוע, פרשת חיי שרה
2 (והובא בפרוש רש"י על התורה² על הכתוב בפרשתנו בדברי
3 אליעזר עבד אברהם 'אבוא היום') אִמֶּר רַבִּי אֶחָא, יָפָה עדיפה יותר
4 שיחתן הסיפורים של עבדי אבות (נוסח אחר³ בדברי המדרש
5 עבדי בתי אבות) כו' מתורתן
6 של בנים, שהרי פרשה של
7 אליעזר כפולה בתורה, בפרשת
8 השבוע, פרשת חיי שרה, התורה
9 מספרת תחילה את מה שהתרחש עם
10 אליעזר מאז שאברהם אבינו הטיל עליו
11 את השליחות למצוא אשה ליצחק ועד
12 שפגש את רבקה ולאחר מכן כל
13 הפרטים חוזרים ונכפלים כאשר
14 אליעזר מספר על כך לבני המשפחה
15 של רבקה והרבקה גופי תורה
16 הלכות רבות בדברים מרכזיים במצוות
17 התורה לא נתנו אלא ברמזיה⁴
18 בלבד, ורק בתורה שבעל-פה מפורש
19 ומבואר מה כוונת הדברים בתורה
20 שבכתב.
21 ומבאר בדרושי מאמרי חסידות
22 של רבותינו נשיאנו אדמו"ר
23 חב"ד (במאמר אדמו"ר הִזְקֵן
24 הַנֶּדָּפֶס ב'אור התורה'
25 לה'צמח צדק' עם הגהות
26 ה'צמח צדק'⁵, וב'תורת
27 חיים' לאדמו"ר האמצעי
28 פֶּרֶשְׁתָּנוּ⁶, ובדרושים
29 ש'לאחר-זה⁷ מאמרי החסידות של
30 רבותינו נשיאנו בדורות הבאים), מה
31 ש'הרבקה גופי תורה לא נתנו
32 אלא ברמזיה' (כי "זי
33 לחכימא ברמיזא", כי כאשר
34 מדובר בחכם, די לרמוז לו ואין צורך
35 לומר לו את הדברים במפורש⁸),
36 ואף-על-פי-כן למרות שגופי
37 תורה נאמרו רק ברמז פרשה של
38 אליעזר כפולה בתורה, הוא
39 משום שפרשה של אליעזר
40 ענינה הוא שדוף יצחק ורבקה (הינו, דנוסף לכללות
41 החלוקה ההבדל הכללי בין "תורתן של בנים" ו"שיחתן של
42 עבדי בתי אבות" המבאר בדרושים ובגלל המעלה והיתרון של

בס"ד. שבת פרשת חיי-שרה, כ"ב מרחשון ה'תשמ"ח.

בלתי מוגה

1 איתא במדרש פֶּרֶשְׁתָּנוּ¹ (והובא בפרוש רש"י
2 על התורה²) אִמֶּר רַבִּי אֶחָא, יָפָה שיחתן
3 של עבדי אבות (נוסח אחר³ עבדי בתי אבות)
4 כו' מתורתן של בנים, שהרי פרשה של אליעזר
5 כפולה בתורה, והרבקה גופי תורה לא נתנו אלא
6 ברמזיה⁴. ומבאר בדרושי רבותינו נשיאנו
7 (במאמר אדמו"ר הִזְקֵן הַנֶּדָּפֶס ב'אור התורה'
8 לה'צמח צדק' עם הגהות ה'צמח צדק'⁵,
9 וב'תורת חיים' פֶּרֶשְׁתָּנוּ⁶, ובדרושים ש'לאחר-
10 זה⁷), מה ש'הרבקה גופי תורה לא נתנו אלא
11 ברמזיה' (כי "זי לחכימא ברמיזא"⁸, ואף-על-
12 פי-כן פרשה של אליעזר כפולה בתורה, הוא
13 משום שפרשה של אליעזר ענינה הוא שדוף
14 יצחק ורבקה (הינו, דנוסף לכללות החלוקה בין
15 "תורתן של בנים" ו"שיחתן של עבדי בתי
16 אבות" המבאר בדרושים, הרי מעלת פרשת
17 אליעזר היא גם להיותה עוסקת בשדוף יצחק
18 ורבקה). כי ענין 'יחוד יצחק ורבקה' מורה על
19 'יחוד זעיר-אנפין ונוקבא' שזהו תכן כללות
20 עבודת כל אחד ואחד מישראל, שעל-ידי כל
21 מצוה פועלים 'יחוד זעיר-אנפין ונוקבא',
22 ומפנין ש'מעשה אבות סימן לבנים', לכן
23 הכפלה בתורה פרשה זו המדברת בענין נשואי
24 יצחק ורבקה.

25 זח, שהוא כללות העניין של קיום המצוות הפועלות יחוד ז"א ונוקבא,
26 הכפלה בתורה פרשה זו המדברת בענין נשואי יצחק
27 ורבקה שהשדוף והיחוד ביניהם הוא כנגד יחוד ז"א ונוקבא למעלה.
28

29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42

(1 ב"ר פ"ס, ח. יל"ש פרשתנו רמז קט. 2) פרשתנו כד, מב. (3 ב"ר שם. 4) לשון פירש"י שם. 5) אוה"ת פרשתנו קכז, ב ואילך. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ג ע' לו ואילך. לקו"ת ברכה צו, ד. 6) תו"ח קלה, א ואילך. קלז, ד ואילך. וראה גם תו"ח לך-עט, ד ואילך. 7) סה"מ תר"ס ע' כט. 8) ראה מדרש משלי פכ"ב. זהר ח"א כו, ב. ח"ג רכט, סע"ב. רפ, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 וַיֵּשׁ לְזִמְרָה, שְׁעָנָן זֶה שֶׁבִּכְלָלוֹת עֲבֹדַת הָאָדָם, יַחֲדוֹ
2 זְעִיר־אֲנָפִין וְנוֹקְבָא, יַחֲדוֹ מְשָׁפִיעַ וּמְקַבֵּל, כַּמְבֹאֵר לַעֲלִי,
3 יִשְׁנֵנו בְּפִרְטוּת בְּכָל מְצֻה כְּלוֹמֵר, דְּבַר זֶה שְׂקִיָּים בְּעֹבֶדֶת הָאָדָם
4 בְּאוֹפֶן כְּלָלִי, קִיָּים בְּכָל אַחַת מֵהַמְצוּת בְּאוֹפֶן פְּרָטִי, כִּפִּי שֶׁמִּשְׁיָךְ וּמִבְּאֵר.
5 הַצְּוִי (וְחִתִּינֶת-כַּח) שֶׁל הַקְּרוֹשׁ-
6 בְּרוּךְ-הוּא מְלַמֵּעֵלָה עַל מַעֲשֵׂה
7 הַמְצֻה הִיא בְּחִינַת 'מְשָׁפִיעַ'
8 הַמְצוּת כִּנְגַד בְּחִינַת 'זְעִיר אֲנָפִין'
9 (הַמִּידוּת), וְעַצֵּם הַמְצֻה הוּא
10 'הַמְקַבֵּל', הַקּוֹלֵט וּמִקְבֵּל אֶת הַצְּוִי,
11 הַמְצוּת כִּנְגַד בְּחִינַת 'נוֹקְבָא' (סְפִירַת
12 הַמַּלְכוּת). וְנוֹמָצָא, שֶׁמַּעֲשֵׂה
13 הַמְצֻה קִיָּים הַמְצוּת בְּפוֹעֵל (הַבָּא
14 עַל-יְדֵי הַצְּוִי, וְגוֹף הַמְצֻה
15 שֶׁהִי כְּדִי לַעֲשׂוֹת אֶת הַמְצוּת בְּפוֹעֵל
16 צִירִךְ לַפּוֹעֵל חִיבוֹר בֵּין הַצְּוִי
17 לַמַּעֲשֵׂה) הוּא יַחֲדוֹ מְשָׁפִיעַ
18 (הַצְּוִי) וּמְקַבֵּל (עַצֵּם וְגוֹף
19 הַמְצוּת).
20 וְגַם בְּמְצֻה גּוֹפָא עֲצֻמָּה יֵשׁ
21 שְׁנֵי עֲנִינִים⁹ שֶׁהֵם כְּדוֹגְמַת שְׁתֵּי
22 בְּחִינֹת אֵלוֹ שֶׁל 'מְשָׁפִיעַ' וּמְקַבֵּל,
23 טַעַם וְכֹנֶנֶת הַמְצֻה, וְהַמְצֻה
24 עֲצֻמָּה. טַעַם (וְכֹנֶנֶת הַמְצֻה)
25 הַתּוֹכֵן וְהַעֲנִיִּין שֶׁל הַמְצוּת הוּא
26 בְּחִינַת 'מְשָׁפִיעַ', וְהַמְצֻה
27 עֲצֻמָּה עַצֵּם וְגוֹף הַמְצוּת הִיא
28 בְּחִינַת 'מְקַבֵּל' שֶׁקּוֹלֵט וּמִקְבֵּל אֶת
29 הַתּוֹכֵן הַרוּחָנִי שֶׁל הַמְצוּת. וְנוֹמָצָא,
30 שֶׁמַּעֲשֵׂה הַמְצֻה (שְׁבָה
31 בְּפוֹעֵל הַמַּעֲשִׂית שֶׁל הַמְצוּת
32 נִכְלָלִים וּמִתְחַבְּרִים וּמִתְאַחֲדִים יַחַד
33 טַעַם הַמְצֻה, וְהַמְצֻה
34 עֲצֻמָּה) הוּא יַחֲדוֹ חִיבוֹר פְּנִימִי
35 שֶׁל מְשָׁפִיעַ וּמְקַבֵּל.
36 וְעוֹד זֹאת, עֲנִיִּין 'יַחֲדוֹ מְשָׁפִיעַ
37 וּמְקַבֵּל' בֹּא לִידֵי בִּטּוּי בְּכָל אַחַת
38 מֵהַמְצוּת בְּדֶרֶךְ נִסְתָּה שְׁנֵים בָּאֲדָם
39 הַעוֹשֶׂה אֶת הַמְצֻה וְלֹא רַק
40 בְּמַצְוֵה עֲצֻמָּה יִשְׁנֵנו שְׁנֵי עֲנִינִים,
41 כִּנְגַד הַמְצֻה כִּפִּי שֶׁהָאָדָם מְכוּיִן וְחוֹשֵׁב עַל הַתּוֹכֵן שֶׁל הַמְצוּת וְעֲנִינָהּ
42 וְעַשִׂית גּוֹף הַמְצֻה כִּפִּי שֶׁהָאָדָם מְקִיָּים אֶת הַמְצוּת בְּפוֹעֵל. כִּנְגַד
- הַמְצֻה עַל יְדֵי הָאָדָם הִיא בְּחִינַת 'מְשָׁפִיעַ', וְעַשִׂית הַמְצֻה
בְּפוֹעֵל הִיא בְּחִינַת 'מְקַבֵּל' שֶׁהִי הַתְּכֵלִית וְהַמְטָרָה הִיא שֶׁהַמַּעֲשֵׂה
בְּפוֹעֵל יְהִיָּה מִתּוֹךְ הַכּוֹוֶנָה. נִמְצָא שֶׁבְּעַשִׂית הַמְצֻה וְקִיּוּמָה בְּפוֹעֵל
נִהְיָה נִפְעַל בְּפוֹעֵל 'יַחֲדוֹ מְשָׁפִיעַ וּמְקַבֵּל'.
וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף בְּזֶה, דְּזֶה
שֶׁבָּאֲדָם הַעוֹשֶׂה אֶת הַמְצֻה
יִשְׁנֵנו שְׁנֵי עֲנִינִים, כִּנְגַד
הַמְצֻה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְשָׁפִיעַ
הַמְקַבֵּל, וְלֹכַן כַּשָּׁאֲדָם מְקִיָּים מְצוּה
הִיא הוּא פּוֹעֵל יַחֲדוֹ מְשָׁפִיעַ וּמְקַבֵּל,
הוּא גַם בְּמַעֲשֵׂה הַנַּעֲשֵׂה בְּלֹא
כִּנְגַד, מְבִלִּי שְׂבוּמֵן קִיָּים הַמְצוּת
הָאָדָם יְכוּוֹן בְּלִבּוֹ וּבִמְחַשְׁבֹתוֹ עַל
הַתּוֹכֵן וְהַמְחֹתוֹת שֶׁל הַמְצוּת, שֶׁהִיא
גַם אִין לָאָדָם כּוֹוֶנָה בְּמַצְוֵה יִשְׁבָּה
הַמְחַשְׁבָּה הַגּוֹרְמַת לַמַּעֲשֵׂה
זֶה, נִסְתָּה עַל עַצֵּם הַמַּעֲשֵׂה
שֶׁהִיא כָּל אָדָם חוֹשֵׁב רַעַל לִפְנֵי שְׁהוּא
עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה מְסוּיָּים וּמַחֲשֵׁבֶה זֹו לְבַדָּה
הִיא בְּחִינַת מְשָׁפִיעַ, כִּךְ שְׁנֵים בְּקִיָּים
מְצוּה לֹלֵא כּוֹוֶנָה, יֵשׁ הֵן בְּחִינַת
מְשָׁפִיעַ וְהֵן בְּחִינַת מְקַבֵּל.
וַיֵּשׁ לְזִמְרָה הַבְּאוּר בְּזֶה, עֲנִיִּין
הַמְשָׁפִיעַ שְׂקִיָּים בְּמַחֲשֵׁבָה בְּלִבּוֹ,
לֹלֵא כּוֹוֶנָה, דְּהִנֵּה מְבֹאֵר בְּמָקוֹם
אַחֵר בְּתוֹרַת הַחֲסִידוּת, לְגַבִּי כַּח
הַדְּבֹוֹר, שֶׁכָּל דְּבֹוֹר לֹלֵא יוֹצֵא מִן
הַכֹּל, בָּא עַל-יְדֵי קְדִימַת
הַמְחַשְׁבָּה¹⁰, תְּחִלָּה הָאָדָם חוֹשֵׁב
מֵה לְדַבֵּר, וְרַק אַחֵר כִּךְ הוּא מְדַבֵּר
וּמֵה שֶׁלְּפָנָיו רֹאִים שְׁנֵים
מִי שֶׁמְדַבֵּר בְּלִי הַכְּנָה וְהַקְדָּמָה
שֶׁל מְחַשְׁבָּה לִפְנֵי הַדִּיבּוּר, הִנֵּה זֶה
מְשׁוּם שֶׁהִיא זֶה הַעֲנִיִּין שְׁאוֹתוֹ
הוּא מְדַבֵּר עֲכָשִׁי לֹלֵא מַחֲשֵׁבָה, הִיא
בְּמַחֲשֵׁבָתוֹ בְּזִמְנָה אַחֵר, בְּעֵבֶר,
וְהַדִּיבּוּר כַּעַת הוּא כְּתוּבָה מֵהַמַּחֲשֵׁבָה
הַחֲיָא. וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה כְּדוּמָה לְהַסְכֵּר
זֶה לְגַבִּי כּוֹחַ הַדִּיבּוּר, יֵשׁ לְזִמְרָה גַם
בְּנוֹגַע לְכַח הַמַּעֲשֵׂה, הוּא הַכּוֹחַ שֶׁל הָאָדָם שְׂבוּ הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּעַת
קִיָּים מְצוּה מַעֲשִׂית, דְּאָף שְׁנֵים מְצִיאוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה הַנַּעֲשֵׂה בְּלֹא

ועוד. וראה גם בנדר"ד – ד"ה א"ר אחא יפה שיחתן כו' תשמ"ז. לקו"ש ח"כ ע' 332 הערה 72. 9) ראה גם לקו"ת שלח
מ, א. עטרת ראש דרוש לעשי"ת נח, סע"ב ואילך. ועוד. 10) ראה ד"ה מה רב טובך תרצ"ב פ"ו (סה"מ קונטרסים ח"ג
ס"ע מ ואילך). סה"מ תש"ג ס"ע 20 ואילך. ועוד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ומשפיע ומקבל' כפי שהוא במעשה האבות, בשדוף יצחק
2 ורבקה שגם בו בחינת המקבל היא העיקר, כפי שממשיך ומבאר. דהנה
3 בענין שדוף יצחק ורבקה הרי המטרה בזה היתה, כמו
4 שכתוב¹² בספר יהושע שהקדוש-ברוך הוא אומר על אברהם אבינו,
5 וארבה את זרעו ואמן לו את
6 יצחק, וכתוב¹³ כי ביצחק
7 יקרא לך זרע, דקאי ההבטחה
8 כי ביצחק יקרא לך (לאברהם אבינו)
9 זרע' מכוונת על יעקב שנולד
10 מיצחק¹⁴, ולא מישמעאל, בנו
11 האחר של אברהם אבינו, וממנו
12 מיעקב אבינו נולד כל עם
13 ישראל, ונמצא שהמטרה והתכלית
14 של שידוך יצחק ורבקה היא לידת עם
15 ישראל מהאבות, אברהם יצחק ויעקב,
16 והרי בענין זה שיצחק יוליד את
17 יעקב הרי עקר הלידה היתה
18 על-ידי רבקה, שהיא
19 ה'מקבל'. וכפשטות הענין,
20 והעובדה שכך הוא בתוכן העניין, שיש
21 יתרון ומעלה מיוחדת ל'מקבל' ביחס
22 ל'משפיע', מובנת גם מזה שכן הוא גם
23 במציאות בפועל דקמו שהענין
24 של לידת הולד הוא מצד האב,
25 אפשר שתהיה ההכנה
26 והידיעה וההשערה איך יהיו
27 התולדות, אבל הלידה עצמה
28 בהתגלות ומציאות בפועל היא
29 על-ידי האם, דהינו רבקה
30 ומזה מוכן גם ברוחניות העניין, וגם
31 בענין משפיע ומקבל בקיום המצוות
32 שיש יתרון לענין המעשה (בחינת
33 מקבל) על ענין הכוונה והמחשבה
34 (בחינת משפיע).
35 ויש לומר שכן שיש יתרון ומעלה
36 מיוחדת ב'מקבל' על ה'משפיע' הוא
37 לא רק בענין לידת בני ישראל
38 מהאבות והאמהות כפשוטו אלא גם
39 ברוחניות, בפעולה הרוחנית של
40 האבות והאמהות על בני דורם "אברהם מגיד ומכניס תחת כנפי השכינה
41 ומלמד להאמין בה' את האנשים, ושרה מגידת את הנשים"¹⁵,
42 שכן היה גם ביצחק ורבקה שיצחק השפיע על האנשים ורבקה

1 פונה, למרות שבפועל יתכן שאדם יעשה מעשה מבלי הכנה והקדמה של
2 כוונה על תוכן ומהות המעשה, ונוגע גם להלכה שיש מעשים גם
3 בקיום המצוות הצריכים פונה, ובלא פונה אינם מועילים
4 וכאילו לא נעשו, מכל-מקום בהכרח לומר שכל דבר הבא לידי
5 מעשה, בהכרח שהיה לפני-
6 זה במחשבה, שהרי אדם לא
7 עושה שום פעולה בלי שתהיה לו
8 קודם לכן לפחות מחשבה מסוימת על
9 כך ואם נעשה כעת בלי
10 מחשבה בעת הביצוע - על-
11 פרחף צריך לומר שהיתה על
12 זה איזו מחשבה לפני-זה.
13 עבר. אלא שבנוגע להלכה
14 הרי במקום שהמעשה חייב להיות
15 ככוונה מחשבה זו שהיתה
16 בזמן אחר ולא כעת, בשעת ביצוע
17 המעשה בפועל, אינה מספיקה,
18 ולכן המעשה אינו מועיל,
19 אם לעפובא במקרים מסוימים
20 הדבר מעכב והרי זה נחשב כאילו
21 הפעולה לא נעשתה או רק
22 לכתחלה איננה כראוי, ובדיעבד
23 הפעולה כן נחשבת. וכמבאר
24 במקום אחר, ואין פאן
25 המקום להאריך בזה.
26 ומכל זה מוכן, שכל מצוה
27 בין אם קיום המצווה היה מתוך כוונה
28 הראויה ובין אם קיום המצווה היה
29 במחשבה בלבד, ובין אם קיום המצווה
30 היה ללא מחשבה, על סמך כוונה או
31 מחשבה שהייתה בעבר, וישנו יחוד
32 משפיע ומקבל' והמצווה פועלת
33 המשכה וגילוי של תוספת אור אלוך.
34 והנה בענין זה גופא עצמו
35 ד'יחוד משפיע ומקבל'
36 שבמצות, הנפעל על ידי חיבור
37 הכוונה והמחשבה שבמצווה (בחינת
38 משפיע) עם מעשה המצווה (בחינת
39 מקבל) הרי המעשה שפונה
40 (בחינת המקבל) הוא העקר¹¹, כמאמר חכמינו ז"ל במשנה בפרקי אבות
41 'לא המדרש עיקר אלא המעשה', ויש לומר דוגמא לזה לענין זה
42 שבחינת המקבל היא העיקר ביחוד המשפיע והמקבל, מענין יחוד

(11) אבות פ"א מ"ז. (12) יהושע כד, ג. (13) וירא כא, יב. (14) ראה נדרים לא, א. פירש"י ויצא כח, טו. וראה רמב"ם הל' נדרים פ"ט הכ"א. הל' מלכים פ"י ה"ז. (15) ב"ר פל"ט, יד. פפ"ד, ד. פירש"י לך-לך יב, ה.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

השידוך מלכתחילה היא בשביל לבוא לתוצאה זו שבני האדם ימלאו את
הארץ (העולם) ויכבשו אותה, על־דִרְךָ־זֶה הוא גַּם־כֵּן עַל־יְדֵי
מַעֲשֵׂה הַמְצוֹת, שפעולתו הרוחנית דומה לפעולה הרוחנית של שידוך,
יחד משפיע ומקבל, שַׁעַל־יְדֵי שְׁלֵמוֹת מַעֲשֵׂה הַמְצוֹת כאשר
מקיימים עבודה זו בשלימות
פועלים בני ישראל שְׁיִהִיָּה
"מלאו את הארץ וכבשוה" ¹⁶
בפשטות, שכל הארץ (העולם)
תהיה 'כבושה' לצד הקדושה שֶׁזֶה
'הארץ' כולל את ארץ ישראל
בפשטות, שעד כניסת בני ישראל
לארץ ו'כיבוש' הארץ, היתה ארץ זו
ארץ שְׁבָעָה עֲמָמִין, ואחר כך
היא 'נכבשת' על ידי בני ישראל,
וְיָתֵר עַל כֵּן, לא זו בלבד
ש'כיבושים' את ארץ שבעת העמים
אלא "יִרְחִיב ה' את
גְּבוּלָךְ" ²⁰, על כיבוש ארץ
עַשָּׂר עֲמָמִין, כולל קִינִי
קְנִיזִי וְקַדְמוֹנִי ²¹, ארץ שלושה
עמים נוספים על השבעה האמורים
ועד לעֲנֵן "מלאו את הארץ
וכבשוה" בפשוטו, שמלבד
'כיבוש' ארץ ישראל המורחבת לצד
הקדושה, פועלים גם את ענין 'מלאו
את הארץ' לגבי כל העולם כולו
שֶׁזֶה כולל כל הארץ הַלְזוּ
הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁאֵין תַּחְתּוֹן
לְמַטָּה מִמֶּנָּה, כמבואר בספר
התניא שתכלית הכוונה והמטרה של
הבריאה לא נשלמת בבריאת העולמות
העליונים כי לגביהם מצבם כעת הוא

ירידה של האור האלוקי ממקורו כדי לברוא עולמות, אלא התכלית היא
בריאת העולם הזה התחתון, העולם הגשמי שאין תחתון למטה ממנו,
והכוונה והתכלית הזו נשלמת על ידי שְׁבָעָה בארץ הגשמית התחתונה
עוֹשִׂים דִּירָה לוֹ יִתְבַּרֵּךְ מקום ראוי להשראת השכינה וגילוי אלקות
בַּתַּחְתּוֹנִים ²², הֵינּוּ שֶׁהוּא יִתְבַּרֵּךְ דָּר נִמְצָא וְחִי (און לעֲבֹט
והוא חי) בְּדִירָה ²³ וכמבואר בחסידות ששלימות עניין ה'דירה'
בתחתונים' היא כאשר הקדוש־ברוך־הוא דר כאן למטה כמו שהוא למעלה,
היינו שיש התגלות של עצמות ומהות האלקות ולא רק הארה מועטת, ועניין
זה נפעל על ידי מעשה המצוות, וְיִקָּם כאשר העולם יהפוך להיות 'דירה'
לקדוש־ברוך־הוא בעצמו, מֵה שְׁכָתוֹב ²⁴ בשיר השירים שהקדוש־ברוך־

השפיעה על הנשים, שֵׁשׁ מַעֲלָה בַּפְּעוּלַת רִבְקָה 'לגיר' את הנשים
על פעולתו של יצחק 'לגיר' את האנשים. וְהָגַם שְׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ
ז"ל ¹⁶ הָאִישׁ דָּרְכוּ לְכַבּוֹשׁ כו', כמבואר בגמרא שהאיש מצווה על
מצות פריה ורביה ואין האשה מצווה על כך שנאמר 'פרו ורבו ומלאו את
הארץ וכבשוה' ו'איש דרכו לכבוש,
ואין אשה דרכה לכבוש', ולכאורה
משמע מזה שעיקר ענין הלידה, הן
לידה כפשוטה והן לידה במוכן של
השפעה רוחנית שיך לאיש ולאשה,
לא כמבואר כאן שיש יתרון ומעלה
מיוחדת בפעולת האשה, בחינת
המקבל, הן בלידה כפשוטה והן
בהשפעה רוחנית ('מגירת את הנשים')
מִכָּל־מְקוֹם אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ¹⁷
אֲדָם מְבִיא חַטִּין, חֲטִין כּוֹסֵס
(בַּתְּמִיּהָ), (כמסופר בגמרא שרבי
יוסי פנש את אליהו הנביא ואמר לו:
כתיב 'אעשה לו עור' - במה אשה
עוררתו לאדם? אמר לו: אדם מביא
חטין - חטין כוסס? [אלא הוא זקוק
לעזרה של אשתו כדי לעשות
מהחיתים לחם] פשתן - פשתן לובש?
[אלא הוא זקוק לעזרה של אשתו כדי
לעשות מהפשתן בגד] לא נמצאת
מאירה עיניו ומעמידתו על רגליו?),
ואין האדם כוסס בשינוי את החיתים
שהוא מביא מהשדה אלא שְׁצָרִיקָה
לְהִיּוֹת הָאִשָּׁה הָאוֹפָה אֵת
הַלֶּחֶם אֲשֶׁר עַל־יְדֵי יָחִיהָ
הָאָדָם ¹⁸, עַל־יְדֵי "מוֹצֵא פִי
הָיִי" שְׁבוּ ¹⁸, כמבואר בקבלה
וחסידות על הכתוב בפרשת עקב 'כי
לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם', שהאדם
האוכל לחם לא שואב כוח וחיות מהלחם הגשמי עצמו אלא מהחיות האלקית
'מוצא פי הוי' שממנה הלחם מתקיים. וְהָיָה מֵהַמְּבֹאֵר לַעֲלִי אֹדוֹת מַעַל
האשה, בחינת המקבל, הן לגבי הלידה (גם כפשוטו וגם ברוחניות) והן לגבי
הצורך של הבעל בעזרה שלה, מוֹכֵן גַּם בְּנוֹגֵעַ לְמַעֲשֵׂה הַמְצוֹת,
שֶׁהַעֲקָר בָּזָה הוּא בַּחֲנִינָה הַנְּיוֹקָבָא' שְׁבוּ, הַמַּעֲשֵׂה הוּא
הַעֲקָר ויש לו יתרון ומעלה לגבי הכוונה והמחשבה שבמצוות, כמבואר
לעיל.

וְהָיָה כֶּשֶׁם שֶׁהוּא בְּשִׁדּוּךְ בְּפִשּׁוּטוֹ, שַׁעַל־יְדֵי מְקִימִים מֵה
שְׁכָתוֹב ¹⁹ פָּרוּ וּרְבוּ וּמָלְאוּ אֵת הָאָרֶץ וּכְבָּשׁוּהָ, וכוונת

(16) יבמות סה, ב. (17) שם סג, א ובפירש"י. (18) ע"פ עקב ח, ג. וראה ל"ת להאריז"ל עה"פ. לקו"ת צו יג, סע"ב ואילך.
ועוד. (19) בראשית א, כח. (20) ראה יב, כ. שופטים יט, ח. (21) פירש"י שופטים שם, מספרי ראה שם. ועוד. (22) תניא רפ"ו.
(23) ראה אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרעט ואילך. ועוד. (24) שה"ש ה, א. וראה המשך באתי לגני ה'ש"ת.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 הוא אומר לכנסת ישראל "באתי לגני אחותי כלֹה", ואמרו על כך
 2 חכמינו ז"ל במדרש "לגני לגנני, מקום היחוד שלי למקום שהיה
 3 עקרי בתחלה" 25 למקום שבו היתה השראת השכינה בעולם בתחילת
 4 הבריאה (וכמבואר במדרש שם
 5 שהכוונה לכך שבתחילת הבריאה עיקר
 6 גילוי והשראת השכינה היתה בעולם
 7 הזה, ואחרי שנעשו כאן חטאים
 8 נסתלקה השכינה למעלה, עד לרקיע
 9 השביעי, ואחר כך עמדו שבעה
 10 צדיקים שבמעשיהם הטובים הורידו
 11 את השכינה בחזרה מרקיע לרקיע,
 12 ומשה רבנו שהוא השביעי (וכל
 13 השביעין חביבין) השלים את המשכת
 14 השכינה למטה בארץ בעת הקמת
 15 המשכן ואז חזר להיות עיקר גילוי
 16 והשראת השכינה בעולם כמו בתחילת
 17 הבריאה) ועוד זאת שהוא דווקא
 18 העולם הזה הגשמי נקרא גנו של
 19 הקב"ה, היינו לא רק בית דירה
 20 שהוא דבר המוכרח אלא אגן שהוא
 21 שהקב"ה מטייל בו בכיכול עם ישראל.
 22 ויש לומר, שזה ענין זה של התגלות ודירת השכינה בעולם באופן של
- תענוג, כביכול, קשור עם מה שהגילוי של האלוהות בעולם
 דלעתיד-לבא בימות המשיח, שאז תושלם במילואה התכלית והכוונה של
 דירה בתחתונים' תלוי בהפצת מעינות פנימיות התורה
 חוצה²⁷, כדברי מלך המשיח
 במענה לשאלת הבעל-שם-טוב 'אימתי
 קא אתי מר', מתי יבוא אדוני, שהרי
 גם למוד פנימיות התורה
 שהיא המעינות של תורת הבעל-שם-
 טוב נקרא בשם 'טייל בפירס
 ובגן' (במבאר פרמפ"ם²⁸),
 כלומר אין הכוונה רק ליכניסה לפרס
 (כלשון הגמרא 'ארבעה נכנסו
 לפרס...') אלא לטייל כלומר, לעסוק
 בענייני פנימיות התורה באריכות רבה
 ובתבוננות מעמיקה עד לרמה כזו
 שהדבר גורם עונג, ומזה באים
 לענין "באתי לגני", טייל
 בפירס פנימיות התורה
 לעתיד-לבא, בימות המשיח,
 כשיהיה גלוי "תורה חדשה"²⁹, והקיצו ורגנו שוכני
 עפר³⁰, יקיים בפועל היעוד של תחיית המתים וכל זה יהיה בעגלא
 דידן במהירות (לפי המושגים) שלנו ממש.

(25) שהש"ר עה"פ. (26) ראה גם שיחות שבהערה 28. (27) אגה"ק דהבעש"ט – נדפס בכש"ט (הוצאת קה"ת) בתחילתו. ובכ"מ. (28) הלי' יסוה"ת פ"ד הי"ג. וראה "הדרן" על הרמב"ם (משיחות י"ט כסלו והתועודויות שלאח"ז תשל"ה) ס"א הערה 6 בשוה"ג. לקו"ש חכ"ו ע' 123. וש"נ. (29) ראה ויק"ר פי"ג, ג. (30) ישע"י כו, יט.

המשך ביאור למס' מכות ליום חמישי עמ' ב

- 1 עדים זוממים במלקות ארבעים, בנוסף לארבעים שלוקים משום
 2 'כאשר זומם'.
 3 מבארת הגמרא: ההוא מיבעי ליה – מקרא זה נצרך להם לאזהרה
 4 לעדים זוממין. דהיינו, נאמר בתורה עונש לעדים זוממים 'ועשיתם
 5 לו כאשר זמם לעשות לאחיו', אך כלל הוא בידינו שלא ענש
 6 הכתוב אלא אם כן הזהיר, ואם כן יש לברר, היכן הזהירה
 7 התורה לעדים זוממים. וסוברים חכמים שיש ללמוד אזהרה זו
 8 מן המקרא 'לא תענה ברעך עד שקר', שהזהיר הכתוב לעדים
 9 שלא יעידו שקר, ואם יעברו על אזהרה זו יקיימו בהם את
 10 העונש 'ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו'. ולפי סוברים
 11 חכמים שמקרא זה לאזהרה הוא בא, נמצא שאי אפשר ללמוד
 12 דימנו לחייב עוד ארבעים מלקות, ועל כן הם סוברים שאם
 13 העידו על אדם שחייב מלקות, אין הם לוקים שמונים אלא
 14 ארבעים.
- שבה הגמרא ומבררת: ורבי מאיר הסובר שמקרא זה של 'לא
 תענה' יש ללמוד לחייב עוד ארבעים מלקות לעדים זוממים,
 בנוסף לארבעים שהם לוקים משום 'כאשר זומם', אם כן אזהרה
 לעדים זוממין מנא ליה.
 מבארת הגמרא: אפר רבי ירמיה, נפקא ליה – הוא לומד זאת מן
 המקרא (דברים יט ב) 'והנשארם ישמעו ויראו ולא יוסיפו עוד',
 שמקרא זה בפרשת עדים זוממים נאמר, והרי הוא מזהיר את כל
 העם שיראו בעונשם של עדים זוממים אלו, למען יראו, וילמדו
 שלא לעשות כמעשיהם.
 שבה הגמרא ומבררת: ורבינן הסוברים שיש ללמוד אזהרה לעדים
 זוממים מן המקרא 'לא תענה' מדוע אין הם סוברים כרבי מאיר,
 שיש ללמוד זאת מן המקרא 'והנשארם ישמעו ויראו'.
 מבארת הגמרא: הוה מיבעי ליה – המקרא 'והנשארם ישמעו
 ויראו ולא יוסיפו' נצרך הוא לשיטת חכמים